

Katowice, czerwiec 2020 roku

Sz. P.

Mateusz Morawiecki

Prezes Rady Ministrów

Decyzja o odejściu od gospodarki opartej na węglu jest w interesie Polek i Polaków

List otwarty do Premiera Rządu RP, czerwiec 2020 r.

Szanowny Panie Premierze,

Pandemia koronawirusa przyspieszyła ujawnienie problemów ekonomicznych, ekologicznych i społecznych związanych z dalszym opieraniem gospodarki kraju na węglu. Najwyższy w Europie - 74% udział produkcji energii elektrycznej opartej na węglu kamiennym i brunatnym (dane z 2019 r.) - stanowi coraz większy problem. Funkcjonujemy bowiem w dobie szybkiego spadku ceny odnawialnych źródeł energii, braku rentowności większości polskiego górnictwa, utraty życia przez 50 tysięcy ludzi rocznie w konsekwencji utrzymywania się smogu oraz narastającego kryzysu klimatycznego.

Aktualnie już dwanaście rządów Unii Europejskiej zadeklarowało termin odejścia od węgla i wprowadza scenariusze alternatywne, zaś trzy państwa wykluczyły węgiel ze swojego miksu zupełnie (Austria, Belgia i Szwecja). Najczęściej zmiana opiera się na budowie oddolnej samowystarczalności energetycznej gmin i regionów, oszczędzaniu energii, wykorzystaniu odnawialnych źródeł i magazynów energii, wykorzystaniu technologii informatycznych lub alternatywnych źródeł. Wszystko dlatego, iż świat musi osiągnąć w połowie wieku neutralność klimatyczną, powiązaną z zastępowaniem paliw kopalnych nowymi, efektywnymi i czystymi technologiami. UE planuje być w awangardzie tej zmiany. Transformacja w kierunku neutralności klimatycznej jest szansą na nowe technologie i zielony rozwój gospodarczy, hamujący zmiany klimatyczne i katastrofalne niszczenie gatunków i przyrody.

Obecnie większość regionów zależnych od węgla w Polsce, takich jak Górny Śląsk, Wielkopolska Wschodnia, Zagłębia Turoszowskie, Bełchatowskie i Lubelskie nie jest gotowych sięgnąć po zaplanowane środki z unijnego Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Polska nie ma wciąż wyznaczonej daty odejścia od węgla, a regiony nie mają jeszcze gotowych planów rozwoju i terytorialnych planów transformacji. Część wspomnianych regionów nie prowadzi nawet jeszcze rozmów o potrzebie zmiany. Według informacji płynących z Komisji Europejskiej, pieniądze z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji nie będą dostępne na pozorną transformację, czy punktowe projekty, a w szczególności wykluczają wspieranie jakichkolwiek inwestycji węglowych (w tym tak zwanego "czystego węgla") i dalszego opierania gospodarki o paliwa nieodnawialne. Zagłębia Turoszowskie, Bełchatowskie i Lubelskie, niebiorące w dalszym ciągu udziału w przygotowaniach do skorzystania z funduszu, mogą zatem stracić historyczną szansę na nowy impuls rozwojowy, co trwale zaważy na ich przyszłych perspektywach.

Dalsze zwlekanie z decyzją i przygotowaniem strategii dekarbonizacji z jasnym wskazaniem daty odejścia od węgla przez Polskę prowadzi do sytuacji, o której organizacje ekologiczne mówią od lat – do pozostawienia Polski z nieefektywną gospodarką, niekontrolowanego upadku górnictwa i energetyki węglowej. Z nadszarpniętym wizerunkiem na arenie międzynarodowej. A koszty wymienianych zaniechań polityków zostaną przeniesione na polskie rodziny, w tym rodziny górników - słyszymy dziś obawy pracowników z Wielkopolski, Górnego i Dolnego Śląska, łódzkiego, gdzie mówi się o zwolnieniach grupowych.

Premier i Rząd powinien niezwłocznie ogłosić decyzję o kierunkowej dacie odejścia od paliw kopalnych w energetyce i gospodarce deklarując neutralność klimatyczną, tak jak pozostałe kraje UE. Potrzebujemy planu odejścia od węgla i partnerstwa ze stroną społeczną i organizacjami obywatelskimi w celu utworzenia nowych miejsc pracy w alternatywnych w stosunku do górnictwa sektorach. Program transformacji energetycznej kraju oraz plany terytorialnej transformacji regionów węglowych winny być przygotowane z udziałem wszystkich partnerów - kluczowych interesariuszy w całym zaplanowanym procesie. Plany te w warunkach dużej dynamiki zmian globalnych i regionalnych winny być monitorowane i weryfikowane co najmniej raz na 2 lata.

Wierzymy, że ten rząd pomimo wysyłania niejednoznacznych sygnałów odnośnie swojej polityki względem węgla posiada kompetentne zaplecze polityczne i eksperckie, aby to uczynić. Jesteśmy przekonani, że jest to w rzeczywistym interesie strategicznym dla Polski.

Apelujemy do Pana Premiera i rządu RP o odwagę w podjęciu na czas odpowiednich decyzji.

Z poważaniem,

Podpisali

1. Patryk Białas; Stowarzyszenie BoMiasto
2. Marta Jaskulska; Pomorskie Stowarzyszenie Aktywni Lokalnie
3. Radek Gawlik; Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA
4. Kamil Żbikowski; Lepsze Zabrze
5. Beata Nowak; Zielone Wiadomości/Fund. Zielone Światło
6. Danuta Cesarska Danuta Cesarska; Ekologiczny Ursynów
7. Zdzisław Nitak; Fundacja GAP Polska
8. Piotr Żuk; Centrum Praw Obywatelskich i Badań nad Demokracją
9. Piotr Bańczyk; Europejskie Stowarzyszenie Coachów Psychologów
10. Przemysław Zdziechiewicz; Stowarzyszenie Zielony Imielin
11. Miłostawa Stępień; Stowarzyszenie Akcja Konin
12. Anna Dziadek; Stowarzyszenie NIE kopalni odkrywkowej
13. Izabela Mendel; Stowarzyszenie Klaster 3x20
14. Wojciech Szymalski; Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju

15. Józef Dzrązgowski; Stowarzyszenie Ekologiczne Eko-Przyjezierze
16. Zuzanna Borowska; Stowarzyszenie Młodzi dla Klimatu
17. Michał Mroszczak; inicjatywa obywatelska "Nie dla eksploatacji złoża Paruszowiec"
18. Zbigniew Tynenski; Centrum Zrównoważonego Rozwoju - stowarzyszenie
19. Tobiasz Adamczewski; WWF Polska
20. Piotr Brożyna; Stowarzyszenie Klaster 3x20
21. Piotr Korytkowski; Miasto Konin
22. Jadwiga Kopeć; Polski Klub Ekologiczny Okręg Pomorski
23. Urszula Stefanowicz; Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki
24. Małgorzata Świderek; Ośrodek Działań Ekologicznych "Źródła"
25. Ewa Sufin-Jacquemart; Fundacja Strefa Zieleni
26. Krzysztof Bodzek; Politechnika Śląska
27. Dariusz Fugiel, Wiesław Ksztoń; Konsorcjum Lafoge
28. Zofia Wawrzyczek; EUVIC Energia Sp. z o.o.
29. dr Ludomir Duda;
30. Beata Nowak; Zielona Wiadomości
31. Marcin Popkiewicz; redaktor "Nauka o Klimacie"
32. Andrzej Jurkiewicz; eGIE Sp. z o.o.
33. Witold Piecha; Tania Klima
34. Zbigniew Wierzbowski; MULTITECHNIKA s.c.
35. Asia Mieszkowicz; Aeris Futuro
36. Sylwia Kowalska; Czas Mieszkańców
37. Agnieszka Fiszka Borzyszkowska; Polski Klub Ekologiczny Zarząd Główny
38. Joanna Furmaga; Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
39. Szymon Liszka; Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii FEWE
40. Szymon Liszka; Ogólnokrajowe Stowarzyszenie "Poszanowanie Energii i Środowiska SAPE
41. Weronika Michalak, dyrektorka HEAL Polska